

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Malahinszky Iván ügyvéd (cím) által képviselt név (cím) felperesnek, a dr. Mayer Balázs jogtanácsos által képviselt név (cím) alperes ellen, kártérítés iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2006. június 7. napján meghozott, 20.P.25.637/2004/23. számú ítélete ellen, a felperes részéről 23. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 300.000 (háromszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 900.000 (kilencszázezer) forint fellebbezési és 1.587.250 (egymillió-ötszáznyolcvanhétezer-kettőszázötven) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a felperes 26.454.204 Ft megfizetésére irányuló keresetét. Az alperes elévülési kifogását nem találta alaposnak, mivel a felperes igénye 1997. június 20-ig, a gázolaj kitárolásáig nyugodott, mivel ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy milyen mennyiségű gázolaj került eladásra. Ehhez képest a felperes igényérvényesítése nem késett el. Érdemben megállapította, hogy a

felperes és az alperes között az 1995. évi C. törvény, valamint a 13/1979. IM rendelet rendelkezéseire figyelemmel a Ptk. 262. § -a szerinti letéti jogviszony, míg az alperes és a ... Bt. között a gázolaj őrzésére a Ptk. 474. § (1) bekezdése szerinti megbízási szerződés jött létre. Amennyiben az alperes nem tett eleget a letéteményesre vonatkozó, Ptk. 463. § szerinti kötelezettségeinek, a felperessel szemben nem hivatkozhat alappal az általa megkötött megbízási szerződésre. A felperes Pp. 195. § (1) bekezdése szerinti okirattal bizonyította a lefoglalt gázolaj mennyiségét, ezzel szemben az alperes nem tudta bizonyítani, hogy ennél kevesebb mennyiség került lefoglalásra. A közokirat tartalmával szemben alaptalanul hivatkozott arra, hogy a megjelölt mennyiség a felperesi jogelőd tisztségviselőjének előadásán alapult. Az a körülmény, hogy az alperes nem állapította meg méréssel a lefoglalt gázolaj tényleges mennyiségét, nem eshet a felperes terhére. Álláspontja szerint ennek ellenére azért nem tartozik az alperes a felperes részére megfizetni a hiányzó gázolaj ellenértékét, mert a felperesi jogelőd ellen folyamatban volt APEH végrehajtási eljárásban olyan magas összegű adóhátralék iránt folyt a végrehajtás, amelynek meg nem térült része is meghaladja a hiányzó gázolaj ellenértékét. Az APEH bírósági megkeresésre adott válaszából megállapítható, hogy a végrehajtás alapján befolyt összeg az adóhátralékot nem fedezte, továbbá az adózó részére visszautalás nem történt. Ebből pedig az a következtetés vonható le, hogy amennyiben értékesítésre került volna a hiányzó gázolaj is, annak ellenértéke is az APEH számlájára került volna, nem pedig a felperesi jogelődhöz.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, keresete teljesítését kérte. Azért támadta az elsőfokú bíróság döntését, mert az ítélet indokolása nem jelöli meg azt a jogszabályt, amelyen a kereset elutasítása alapul. Előadta, hogy a Ptk. rendelkezései nem biztosítanak az állam részére visszatartási jogot. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a felperes által becsatolt nemleges adóigazolással szemben az APEH tájékoztatását fogadta el. Külön kifogásolta, hogy az adó-végrehajtási iratokat az elsőfokú bíróság nem szerezte be. Előadta, hogy a gázolaj értékesítéséből több bevétel folyt be, mint amennyi a felperesi jogelőd adótartozása volt. A Vámhivatal eljárásával egyidejűleg hozott, adókülönbözet, adóbírság és késedelmi pótlék megállapítására vonatkozó határozatokat jogerős bírósági ítélet semmisítette meg, és végül az adóhatóság előbb 19.000.000, majd 20.000.000 Ft-ot utalt vissza a felperesi jogelőd részére. Fellebbezéséhez okirati bizonyítékokat csatolt annak alátámasztására, hogy jogelődjének 2001. január 15-én nem állt fenn adótartozása.

A Fővárosi Ítéltábla a 6.Pf.21.297/2006/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét - eltérő indokolás mellett - helybenhagyta. A tároló tartályok ólomzárainak sértetlensége alapján azt a ténybeli következtetés vonta le, hogy a lefoglalás és a kitárolás közötti időszakban a tartályokból nem lehetett eltávolítani gázolajat, amiből pedig az következik, hogy a kitárolt gázolaj és a fenékkészlet együttes mennyisége megegyezett a lefoglaláskori készlettel. Mindezek alapján egyrészt azt állapította meg, hogy az alperes a letéti szerződést nem szegte meg, ezáltal nem követett el jogellenes magatartást, másrészt pedig azt, hogy a felperesi jogelődnek a

vagyonában nem következett be értékcsökkenés, tehát nem keletkezett kára. Erre figyelemmel nem tulajdonított jelentőséget annak a körülménynek, hogy állt-e fenn adóhátralék, s erre figyelemmel a hiányzó mennyiség értékesítéséből befolyó vételár a felperesi jogelődöt vagy az adóhatóságot illette volna.

A jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján a Legfelsőbb Bíróság a Pfv.VIII.21.166/2007/5. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ólomzárak sértetlensége nem zárja ki a gázolaj mennyiségének csökkenését a lefoglalás és a kitárolás közötti időszakban. Ezt önmagában az a körülmény kérdőjelezi meg, hogy az 1996 október 10-i mintavétel során már mintegy 100.000 literrel kevesebb gázolaj mennyiség meglétét állapították meg. Az ólomzárak sértetlensége az átvett mennyiséget nem igazolja. Mindezekre figyelemmel a megismételt másodfokú eljárásra előírta az első fokú ítéletnek a fellebbezés eredeti indokai alapján történő felülbírálatát.

A Fővárosi Ítéltábla a megismételt eljárásban is megállapította, hogy a fellebbezés nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást alapvetően helyesen állapította meg, azt az ítéltábla csupán az alábbiakkal egészíti ki:

Az alperes a gázolaj készlet lefoglalásakor a tartályokat ólomzárral látta el, a gázolaj kitárolásakor az ólomzárak sértetlenek voltak.

Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a kitárolás befejezéséig, 1997. június 20-ig a felperes követelésének elévülése nyugodott, ezáltal igényét elévülési időn belül terjesztette elő.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a kitárolás befejezésekor derült fény arra a körülményre, hogy az 1.537.765 liter gázolajból csupán 1.209.484 liter kitárolt gázolaj mellett 13.350 liter fenékkészlet maradt, ezáltal 314.931 liter gázolaj hiányzik, és azzal a letéteményes alperes nem tud elszámolni. Az ítéltábla azonban nem értett egyet azzal az álláspontjával, miszerint ezáltal az elévülés nyugodott. A lefoglalt gázolaj értékesítésével, annak kitárolásával a felperesi jogelőd és az alperes közötti letéti szerződés megszűnt, az alperesnek ekkor kellett elszámolnia a lefoglalt gázolajmennyiséggel a felperes jogelődjével szemben. Ezért a felperesnek a hiányzó mennyiség megtérítésére irányuló igénye a kitárolás befejezésének napján, 1997. június 20-án vált esedékessé. Ezt követően 2002. áprilisában a felperes felszólította az alperest a hiányzó mennyiség ellenértékének megtérítésére, amivel a Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján az elévülést megszakította, ezáltal a (2) bekezdés alapján e napon az elévülés folyása újra kezdődött. Ettől az időponttól kezdődően pedig a Ptk. 324. § (1) bekezdésében írott 5 éven belül nyújtotta be keresetlevelét a felperes. Tehát nem az elévülés nyugvása, hanem annak sikeres megszakítása volt az a körülmény, amelyre figyelemmel megállapítható, hogy az igény elévülése nem következett be.

A Ptk. 463. § (1)-(2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a letéteményes a dolgot a szerződésben meghatározott módon köteles őrizni. A dolgot más őrizetbe nem

adhatja, kivéve, ha ebbe a letevő beleegyezett, vagy ez a letevőnek károsodástól való megóvása érdekében szükséges; e tilalom megszegése esetében felelős minden kárért, amely enélkül nem következett volna be. A letéteményes a jogosan igénybe vett harmadik személy magatartásáért úgy felel, mintha a dolgot ő maga őrizte volna. Ha azonban a harmadik személy igénybevételét a letevőnek károsodástól való megóvása tette szükségessé, az igénybe vett személyért a letéteményes nem felelős, ha bizonyítja, hogy e személy kiválasztása, utasításokkal való ellátása és ellenőrzése terén úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A perben nem merült fel adat arra, hogy ... Bt. őrzésnél való igénybevételét a felperesi jogelőd kártól való megóvása tette szükségessé. Ezáltal az alperes arra az időszakra is, amíg az olaj a ... Bt. őrzetében volt, ugyanúgy felel, mint az őrzésnek azon időszakáért, amelyben saját szervezeti egységei őrizték a lefoglalt gázolajat.

A felperes keresetében tartalmilag a letéti szerződés megszegésére hivatkozott, amelyért az alperes a Ptk. 318. § (1) bekezdése értelmében a 339. § (1) bekezdése alapján felel a felperessel szemben.

Ez utóbbi rendelkezés alapján akkor állapítható meg az alperes kártérítési felelőssége, amennyiben jogellenes magatartást követett el, a felperesi jogelődnek kára származott, a kettő között okozati összefüggés áll fenn, végül az alperes felróható módon járt el.

Az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja miatt a kereset alaposságának vizsgálatát nem azzal az elsődlegesen eldöntendő kérdéssel kezdte, hogy a letéteményes alperes el tudott-e számolni maradéktalanul az őrzetébe került gázolaj mennyiséggel, hanem azt - a csupán ennek nemleges megválaszolása után releváns - körülményt, hogy a gázolaj ellenértéke a felperesi jogelődöt illette-e. Ezért a másodfokú bíróság a felperes kártérítési követelésére figyelemmel elsőként azt vizsgálta, van-e az alperes oldalán jogellenes magatartás: megszegte-e a letéti szerződésből ráháruló kötelezettségeket.

Az ítélet tábla változatlanul fenntartja azt az álláspontját, hogy az alperest terhelő elszámolási és kiadási kötelezettség a ténylegesen letéti őrzésébe került gázolaj és nem a lefoglalási jegyzőkönyvben vagy az elkobzást elrendelő határozatban megjelölt mennyiség tekintetében állt fenn. Ezért a tartályokban tárolt mennyiségnek és nem az okiratokban feltüntetett mennyiségnek van ügyszempontú jelentősége. A lefoglalásról készült jegyzőkönyv közokiratként a Pp. 195. § (1) bekezdése alapján kétség kívül teljesen bizonyítja a lefoglalt gázolaj mennyiségére vonatkozó, benne foglalt nyilatkozatok megtételét. A felperesi jogelőd ügyvezetőjének közokiratban szereplő nyilatkozata szerint „Telepen bevallásom alapján a tényleges készlet kb. 1.500.000 liter”. A hatóság eljáró képviselője pedig azt rögzítette a jegyzőkönyvben, hogy a „ tartályok nem hitelesítettek, ezért a tényleges mennyiség megállapítása nem lehetséges”. A lefoglalt olaj elkobzását kimondó 2836/2-1995. számú határozatot a másodfokú vámhatóság hatályon kívül helyezte, ami a közokirati jellegétől nem fosztja meg ugyan, de alkalmatlanná teszi a benne foglalt adatok hiteles tanúsítására. A Kecskeméti Vámhivatal 2855/2-1995. számú határozata a lefoglalt 1.537.765 liter gázolaj elkobzását mondta ki, amelyet a

másodfokú vámhatóság e körben helybenhagyott. E határozatok közokiratként a Pp. 195. § (1) bekezdése alapján egyrészt azt az intézkedést tanúsítják, hogy milyen mennyiség elkobzását rendelte el jogerősen a vámhatóság, másrészt azt az adatot, hogy milyen mennyiségű gázolajat érintett a foglalás. Ez utóbbi körben a Pp. 195. § (5) bekezdése alapján a közokirattal szemben is van helye ellenbizonyításnak.

Sem az elsőfokú, sem a fellebbviteli eljárásban, de a megismételt másodfokú eljárás során sem volt vitás, hogy a határozatban lefoglalt gázolajmennyiség megjelölése nem a készlet tételes mérésén, hanem a felperesi jogelőd ügyvezetőjének előadásán, illetve becslésen alapult. Emellett a Kecskeméti Vámhivatal 2855/2-1995. számú határozatának indokolása alapján az is megállapítható, hogy a becslés alapja a felperesi jogelőd készletnyilvántartása volt. Mérésen alapuló adat kizárólag a gázolaj kitárolásáról áll rendelkezésre. Erre figyelemmel az ítéltábla álláspontja szerint, a határozatban szereplő adattal szemben a perben rendelkezésre álló további adatok alkalmasak annak bizonyítására, hogy milyen mennyiségű gázolaj került az alperes letéti őrzésébe, mivel ennek megállapításához kellő peradat áll rendelkezésre. Az alperes a lefoglaláskor valamennyi tároló tartályt ólomzárral látta el. A vámhivatal és a VP Őrszolgálat közötti átadásról 1995. augusztus 3-án és 4-én készült jegyzőkönyv szerint az ólomzárak a mintavételkor sértetlenek voltak, majd új ólomzárakat helyeztek el. Az 1995. augusztus 18-i jegyzőkönyv, amikor az Őrszolgálat a ... Bt. őrzetébe adta a gázolajat, sem tartalmaz az ólomzárak hiányára vagy sérülésére utaló feljegyzést. A kitárolás megkezdésekor felvett jegyzőkönyv pedig ugyancsak azt tanúsítja, hogy az ólomzárakat sértetlennek találták. Ezek az okiratok ugyancsak a Pp. 195. § (1) bekezdése szerinti közokiratok, amelyek a bennük foglalt intézkedések s tények valóságát teljesen bizonyítják. A felperes a felülvizsgálati kérelmében előadott ezzel ellentétes állítását, mely szerint egyes ólomzárak hiányoztak, nem tudta bizonyítani. A sértetlen ólomzárak azt igazolják, hogy illetéktelenül nem kerültek felnyitásra a tartályok, ezáltal abból az ólomzárak eltávolításáig nem lehetett gázolajat kitárolni. A Legfelsőbb Bíróság végzésében említett körülmény, miszerint az 1996. október 10-i mintavétel során már mintegy 100.000 literrel kevesebb gázolaj mennyiség meglétét állapították meg, nemhogy megkérdőjelezné a következtetés helytállóságát, hanem éppen alátámasztja. Ha ugyanis sértetlen ólomzárak ellenére a lefoglalt mennyiségnél kevesebb meglétét állapították meg már 1996 október 10-én is, az ugyancsak azt bizonyítja, hogy a lefoglaláskor nem lehetett a tartályokban a határozatban feltüntetett mennyiség. Mindezekből kizárólag az a ténybeli következtetés vonható le, hogy a kitárolt gázolaj és a fenékkészlet együttes mennyisége megegyezett a lefoglaláskori készlettel, mivel a lefoglalás és a kitárolás közötti időszakban a tartályokból nem lehetett eltávolítani gázolajat. Erre figyelemmel az ítéltábla újólag azt állapítja meg, hogy megdőlt a határozatban mint közokiratban foglalt adat valósága.

Mindezekből pedig egyrészt az a jogi következtetés vonható le, hogy az alperes nem szegte meg a letéti szerződést, ezáltal nem követett el jogellenes magatartást, másrészt pedig az, hogy a felperesi jogelődnek a vagyonában nem következett be értékcsökkenés, tehát nem keletkezett kára.

Mindezek ismételt hangoztatását követően az Ítéltábla a Legfelsőbb Bíróság előírásának megfelelően - másodlagosan - vizsgálta a felperes fellebbezési érveit is.

Az elsőfokú bíróság, a perben megkeresés útján beszerzett APEH válaszirat alapján, helyesen állapította meg, hogy a végrehajtás alapján befolyt összeg nem fedezte a felperesi jogelődöt terhelő adóhátralékot, továbbá nem történt visszautalás az adózó részére. Ebből helytállóan vonta le azt a következtetést, hogy amennyiben értékesítésre került volna a felperes által hiányolt gázolaj is, annak ellenértéke is az APEH számlájára került volna, nem pedig a felperesi jogelődhöz. A bíróság a tényállást a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján a rendelkezésre álló bizonyítékok szabad mérlegelése útján jogosult és egyben köteles megállapítani. Az Ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság e kötelezettségének eleget téve okszerű mérlegeléssel állapította meg, miszerint a kérdéses gázolajmennyiség értéke nem a felperesi jogelőd vagyonában jelentkezett értékcsökkenésként. A fellebbezéshez csatolt okirati bizonyíték figyelembevételére a Pp. 235. § (1) bekezdés értelmében nem volt eljárásjogi lehetőség.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett sikerre, ezáltal elvesztés lett. Ezért a felmerült kiadásait magának kell viselnie, továbbá köteles megtéríteni a Pp. 239. § utaló szabálya folytán a fellebbezési eljárásban is irányadó 78. § (1) bekezdés alapján az alperesnek a másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltségét.

A Fővárosi Ítéltábla a le nem rótt fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről a 6/1986. IM. rendelet 14. §-a alapján rendelkezett.

Budapest, 2008 április 9.

Dr. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke Dr. Németh László s. k. előadó bíró Dr. Szűcs József s. k. bíró

A kiadmány hitelül:Gosztola Edit Erzsébettsztviselő